

Warszawiak

PROJEKT ARTYSTYCZY Z UDZIAŁEM MŁODZIEŻY W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI

ewaluacja

Projekt zrealizowany przez Fundację po DRUGIE
został dofinansowany ze środków Miasta Stołecznego Warszawy
w ramach Programu "Różnorodna Warszawa"

O projekcie WARSZAWIAK

Fundacja po DRUGIE działa w Warszawie od 11 lat i swoją pracę kieruje przede wszystkim do młodzieży i młodych dorosłych (18-25 lat) doświadczających bezdomności. W pierwszej kolejności wspiera ich poprzez zapewnienie zakwaterowania - w mieszkaniach treningowych i od lipca tego roku również w domu dla młodzieży. (W sytuacji braku wystarczającej liczby miejsc młodzież kierowana jest także do innych miejsc realizujących wsparcie dla osób w kryzysie bezdomności - schronisk, noclegowni).

Młodzież ma także możliwość korzystania z szerokiej oferty pomocy asystenckiej (pedagogów, pracowników socjalnych) i specjalistycznej. W organizacji pracują prawnik, psycholog, terapeuta uzależnień, doradca zawodowy.

Bardzo istotnym działaniem prowadzonym przez Fundację po DRUGIE jest także dostarczanie młodzieży szerokiej oferty aktywizującej, ukierunkowanej na rozwój nowych umiejętności i kształtowanie potrzeb. Projekt "Warszawiak" wpisuje się dokładnie w tę część działalności organizacji.

"Warszawiak - projekt artystyczny z udziałem młodzieży w kryzysie bezdomności" był realizowany od marca do października 2022 roku i składał się z następujących etapów:

- Rekrutacja uczestników - w zadaniu wzięło udział 31 osób, z których 14 uczestniczyło w projekcie do samego końca i wzięło udział w wystawieniach spektakli.
- Przeprowadzenie warsztatów umożliwiających uczestnikom poznanie własnych możliwości, technik pracy, form pracy scenicznej.
- Opracowanie scenariusza spektaklu i przygotowanie aranżacji utworów muzycznych.
- Poznawanie Warszawy (spotkania z przewodnikiem).
- Praca nad spektaklem realizowana podczas wyjazdu nad Zalewem Zegrzyńskim.
- Wystawienia spektaklu w Warszawie: MDK Łazienkowska, Teatr Ochoty, Teatr Lalka, wystawienie uliczne.

Uczestnicy

W zadaniu brała udział młodzież na co dzień korzystająca z pomocy Fundacji po DRUGIE. Zdecydowaną większość stanowiły osoby zakwaterowane w mieszkaniach treningowych prowadzonych przez organizację, dodatkowo w działania projektowe włączyła się jedna osoba, która zakończyła już proces wsparcia w organizacji (w zadaniu brała udział razem ze swoim synkiem).

16 uczestników przebywało w mieszkaniach treningowych, 5 osób korzystało ze wsparcia schroniska dla osób w kryzysie bezdomności, 1 osoba przebywała w domu samotnej matki, 3 osoby w ośrodku interwencji kryzysowej, 1 osoba w hostelu LGBT+ prowadzonym przez Stowarzyszenia Lambda Warszawa, 1 osoba miała własne mieszkanie, pozostali uczestnicy wynajmowali pokoje lub mieszkania.

Dodatkowo w zadaniu brały udział dwie osoby związane z Młodzieżowym Domem Kultury im. Władysława Broniewskiego uczęszczające na zajęcia gry na gitarze. Młodzież akompaniowała podczas prób i wystawień spektaklu.

W wystawieniach brały udział kolejne dwie osoby – były mieszkańiec związany z Fundacją po DRUGIE i opiekun mieszkania treningowego, którzy jednorazowo pojawiali się na scenie w roli kibiców Legii.

Grupa młodzieży korzystająca z pomocy Fundacji po DRUGIE była bardzo różnorodna. Znalazły się w niej osoby uczące się (jedna podczas realizacji zadania przystępowała do matury), jak również osoby mające jedynie wykształcenie podstawowe.

W grupie były tylko 3 osoby, które wcześniej przebywały w pieczy zastępczej (dom dziecka), pozostali uczestnicy wychowywali się w swoich rodzinach biologicznych. 4 osoby miały także doświadczenie pobytu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym i młodzieżowym ośrodku socjoterapii.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że w ostatnich latach coraz większa jest grupa młodzieży korzystająca z pomocy Fundacji i doświadczająca bezdomności, która wychowywała się w rodzinach. Dwa najczęstsze powody, dla których młodzież decyduje się opuścić dom to przemoc i uzależnienia (te drugie często dotyczą samej młodzieży). Aż 11 uczestników zadania to osoby uzależnione od środków psychoaktywnych.

Dwie uczestniczki projektu były mamami – jedna już wspomniana zagrała w spektaklu razem z synem, druga zrezygnowała z udziału w zadaniu po części warsztatowej.

W grupie były dwie osoby transpłciowe i 5 osób deklarujących przynależność do społeczności LGBT+.

Autorki

Scenariusz i reżyseria zostały powierzone aktorkom, które już wcześniej współpracowały z Fundacją po DRUGIE i miały doświadczenie w pracy z młodzieżą w kryzysie bezdomności.

MAŁGORZATA LEWIŃSKA

Aktorka teatralna, telewizyjna i filmowa. Magister sztuki – absolwentka warszawskiej Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza. Szerszej publiczności znana z "Przedwiośnia" F. Bajona, sitcomów TV "Sąsiedzi", "Lokatorzy", a w ostatnich latach również produkcji TVP 2 "M jak Miłość" i wielu innych seriali. Stale używa głosu w realizacji audiobooków i słuchowisk. Współpracowała m.in. z teatrami: Komedia, Teatr Ochoty, Bajka, Syndykat Artystyczny, Teatr Miejski w Lesznie, Teatr Studio Buffo. Aktorka wielu spektakli teatralnych, musicali oraz recitali. Przygodę z teatrem i aktorstwem rozpoczęła jako nastolatka w Ognisku Teatralnym Haliny i Jana Machulskich przy Teatrze Ochoty w Warszawie (gdzie rozwijała swoje pasje teatralne, zdolności aktorskie i przygotowywała się do roli instruktora teatralnego) oraz w pierwszym zespole "Metra" Janusza Józefowicza. Łączy pracę i popularność aktorki z działaniami społecznymi. Stale współpracuje z Fundacją Po DRUGIE, dla której współtworzyła projekty teatralne "Krzyk - eksperyment społeczny" i "Nie masz nic, możesz mieć wszystko" współfinansowane przez MKiDN oraz akcją czytelniczo-audiobookową "Czytamy dla mamy", wspierającą budowę domu dla nieletnich matek. Gra w wielu spektaklach, reżyseruje w całym kraju, prowadzi warsztaty z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi m. In w teatrze Studio Buffo, Studio Piosenki Metro i Wizytującą Akademią Sztuk (program NCK).

ZUZA GAIŃSKA

Aktorka, wokalistka, reżyser, pedagog teatralny. Absolwentka Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza w Warszawie, Wydziału Sztuki Łalkarskiej w Białymstoku. Aktorsko debiutowała jako nastolatka w spektaklu TV „Kobieta Zawiedziona” u boku Krystyny Jandy, w reżyserii Andrzeja Barańskiego. Od pierwszego roku studiów aktorskich, uczestniczka wielu festiwali teatralnych krajowych i zagranicznych (m.in. Arrivano dal Mare w Cervi, Festiwal Teatrów Eksperymentalnych w Kairze, Festiwal Teatrów Łalkowskich im. Obrazcowa w Moskwie). Aktorka międzynarodowych produkcji (np. Homeland – premiera w Wels w Austrii; Fasada – premiera w Hadze w Holandii). Współpracowniczka Fundacji po Drugie, dla której wraz z Małgorzatą Lewińską przygotowuje spektakle teatralne z udziałem podopiecznych fundacji („Clamor Circus”, „Piotruś Punk”). Stale używa swojego głosu jako lektor w audiobookach Fundacji Wolne Dźwięki (m.in. „Grażyna” Adama Mickiewicza, „Dziecko salonu” Janusza Korczaka). Aktorka wielu polskich seriali i spektakli teatralnych (m.in. Białostocki Teatr Lalek, Teatr Żydowski). Udziela się także wokalnie jako solistka (np. Benefis Rafała Jędrzejczyka w Piwnicy pod Baranami).

Autorki ściśle współpracowały z AGNIESZKĄ ZIELIŃSKĄ, której zostało powierzone przygotowanie muzyki i aranżacji do spektaklu.

Dyrygentka, pianistka, gitarzystka, kompozytorka. Jej działalność koncertowa obejmuje zarówno wykonania muzyki komponowanej oraz improwizacje inspirowane jazzem, bluesem oraz muzyką filmową. Współpracowała ze studiem Centrum Produkcji Filmowo Telewizyjnej - ATM Studio - działem muzyki filmowej. Komponowała do TVP muzykę filmową. Uczestniczyła w wielu festiwalach muzycznych. Współpracowała ze studiem Koncertowym Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego. Koncerty z muzyką improwizowaną zajmują coraz więcej miejsca w jej zawodowym kalendarzu. Współpraca z Fiharmonią I. Pederewskiego w Bydgoszczy - koncert klasyczny, z Teatrem Muzycznym im. J. Kiepury w ramach zespołu „Thyme”, ze Studiem Koncertowym Polskiego Radia im. w. Lutosławskiego - koncert na dwa fortepiany „De Staat - Louis Andriessen Autorka muzyki do dokumentów „Metr od świętości” wystawy „obrazy dynamiczne” Krzysztofa Ćwiertniewskiego”, muzyki do występu Impro Teatru „Pehia” oraz do performance'u „Poświęta Radiowa”.

Przygotowania

Pierwszy etap - prowadzenie rekrutacji i przeprowadzenie warsztatów - miał na celu przygotowanie młodzieży do działań scenicznych, ale również wyselekcjonowanie grupy, która będzie gotowa zrealizować cały projekt i która utrzyma się do czasu premiery i wystawień.

JUSTYNA GALAS OPIEKUN MŁODZIEŻY

To było najtrudniejsze zadanie. Młodzież, z którą pracujemy w Fundacji po DRUGIE jest niezwykle zmienna i mobilna. Wielu uczestników doświadcza problemów zdrowia psychicznego, ale także uzależnień. Dlatego bardzo ważne na tym etapie było dla nas zbudowanie zespołu i takie zaangażowanie młodzieży w pracę nad spektaklem, które umożliwi nam pełną realizację zadania.

Spośród 31 osób, które brały udział w warsztatach, 14 wzięło udział w pełnej realizacji - więcej niż zakładano w projekcie. Niektórzy uczestnicy od samego początku byli przekonani, by brać udział w całości zadania i bardzo chcieli wystąpić na scenie.

UCZESTNICZKA M.

To był już kolejny taki projekt, w którym wzięłam udział. Z poprzednich pamiętałam jak pięknym przeżyciem jest spotkanie z publicznością. Poza tym każde takie działanie pozwala nam się czegoś nowego nauczyć. W ten sposób udawadniamy samym sobie, że potrafimy zrobić coś od początku do końca.

UCZESTNICZKA A.

Ja zawsze miałam takie marzenie, żeby śpiewać, a projekt mi to umożliwił. Powiedziano mi, że będę miała własny utwór i to była dla mnie wielka szansa, by spełnić marzenie.

UCZESTNICZKA D.

Bardzo chciałam zagrać w teatrze i spróbować swoich sił na scenie. Chciałam poznać jak działa teatr od kulis i od początku byłam zainteresowana zajęciami prowadzonymi przez prawdziwe aktorki.

Były też osoby, które swój udział w projekcie określają jako "czysty przypadek".

UCZESTNIK D.

Znalazłem się w odpowiednim miejscu, o odpowiednim czasie...

UCZESTNIK S.

Przychodziłem na warsztaty, bo myślałem, że to jest obowiązkowe, a nie chciałem z jakiegoś głupiego powodu wypaść z mieszkania treningowego. Zostałem w projekcie, bo okazało się, że jest przy tym całkiem spoko zabawa.

Jednak zdecydowana większość osób, które brały udział w zadaniu miała ambicje związane z występowaniem na scenie, rozwijaniem umiejętności wokalnych i aktorskich. Jedna uczestniczka planowała nawet przystąpić do egzaminów do szkoły teatralnej.

Dlaczego pozostali uczestnicy, zrezygnowali z projektu po części warsztatowej?

Powody były różne. Większość osób po prostu musiała skupić się na realizacji innych, ważnych planów – przede wszystkim związanych z podejmowaniem pracy zawodowej.

W kilku przypadkach wpływ na odejście z projektu miał stan zdrowia – hospitalizacje, konieczność podjęcia terapii odwykowej.

Odpowiadające za projekt aktorki, nie były zaskoczone spotkaniem z młodzieżą. Dość szybko potrafiły rozpoznać potencjały młodzieży i wskazać osoby, które zaangażują się w zadanie od początku do końca.

ZUZA GAIŃSKA

Co do samych uczestników: czego mogłam się spodziewać? Zbuntowanej młodzieży z problemami, w kryzysie bezdomności, problemami z prawem, windykatorami i potwornymi przeżyciami z domu, ale z dużą wrażliwością i potrzebą opowiedzenia o sobie w sposób artystyczny, sprytnie chowając się za formą. Od pierwszego spotkania wiedziałam doskonale, kto się wykruszy z grupy, a kto ma potrzebę wzięcia udziału w projekcie.

MAŁGORZATA LEWIŃSKA

Od wielu lat współpracuję z Fundacją po DRUGIE, uczestniczę nie tylko w projektach artystycznych, ale także w codzienności organizacji. Oczywiście pewne sprawy były dla mnie przewidywalne, ale jednak pracowaliśmy z nową grupą, młodzieżą, którą dopiero poznamy, więc nie brakowało zaskoczeń – tych dobrych i tych złych.

Z kolei dla autorki muzyki spotkanie z młodzieżą z doświadczeniem bezdomności było pierwszą taką sytuacją w życiu.

AGNIESZKA ZIELIŃSKA

Podeszłam z dużą dozą niepewności, ponieważ nie pracowałam wcześniej z młodzieżą w kryzysie bezdomności. Dowiedziałam się, że bezdomność wyklucza, ale też czyni te osoby "silniejszymi" w starciu z rzeczywistością za oknem. Bezdomność to odrzucenie, ale też brak zrozumienia, brak poczucia bezpieczeństwa, zagubienie, wyobcowanie, poczucie braku w szerszym sensie. Dlatego tak ważne jest czynne słuchanie i zrozumienie, ale z drugiej strony wyznaczenie konkretnych zasad oraz granic w pracy z osobami dotkniętymi tym problemem.

Dla tworzących spektakl od początku bardzo ważne było, żeby osoby, które wystąpią na scenie mogły pokazać się od najlepszej strony. Zadanie miało służyć budowaniu ich poczucia własnej wartości i wydobyciu z nich tego, co mają najlepszego.

MAŁGORZATA LEWIŃSKA

To jest oczywiście bardzo trudne, bo w projekcie spotkałyśmy osoby, które nigdy nie miały do czynienia z prawdziwą sceną i choć nasze warsztaty były intensywne, to trudno porównać tych kilka spotkań do tego, czego uczymy się w szkole teatralnej. A naszym zadaniem było profesjonalne przygotowanie młodzieży do spektaklu.

W pierwszej kolejności autorki skupiły się na tym, by jak najlepiej poznać młodzież i zobaczyć jej mocne strony lub tak napisać i następnie poprowadzić poszczególne role, by zatuzować braki i niedociągnięcia.

AGNIESZKA ZIELIŃSKA

Na początku robiłyśmy przesłuchania i rozpoznawałyśmy talenty i umiejętności poszczególnych osób biorących udział w projekcie. Następnym etapem były ćwiczenia i praca umożliwiająca wykorzystanie predyspozycji aktorskich, muzycznych i ruchowych młodzieży.

Autorki musiały prowadzić to zadanie w sposób niezwykle rozważny, by nie zniechęcić młodzieży. Wszelkie komentarze w stylu: "źle, nieczysto, fatalnie" - mogłyby doprowadzić do wyjścia uczestników z projektu.

MAŁGORZATA LEWIŃSKA

Musiałśmy się skupić na takich komunikatach, w których młodzież słyszy jak można zrobić coś lepiej. Uczestnicy są bardzo wrażliwi, nie mają dużej pewności swoich umiejętności, mają zaniżoną samoocenę. Nasza młodzież często w życiu słyszała, że nie nadaje się do niczego. Naszą rolą było wzmacnianie ich na każdym etapie pracy i umożliwienie im pokazania jak bardzo są zdolni, wyjątkowi, piękni.

Miejsce

Uczestnicy projektu to osoby, które dotychczas rzadko brały aktywny udział w kulturze, choć są takie jej gałęzie, które są nim bliskie - wśród nich kultura hip-hop.

Bardzo ważne i korzystne dla ich rozwoju było MIEJSCE, w którym odbywały się przygotowania. Młodzieżowy Dom Kultury przy ulicy Łazienkowskiej w Warszawie, odpowiednio wyposażone sale, instrumenty na ścianach, obrazy na korytarzach - to wszystko wpłynęło na zachowania i samopoczucie uczestników.

UCZESTNICZKA M.

Jak się wchodzi do takiego domu kultury to od razu człowiek musi się zachowywać inaczej. To nie jest klimat ulicy. Większość z nas doskonale wie jak się zachować poprawnie, ale ulica też wymusza na nas określone zachowania, dobór słów. Kiedy wchodzimy do domu kultury to nie przeklinamy, nie hałasujemy. To dzieje się zupełnie naturalnie i muszę powiedzieć, że to jest całkiem przyjemne. W takim miejscu można poczuć się lepiej. Być lepszym człowiekiem.

UCZESTNIK K.

Ja to byłem zachwycony tymi wszystkimi instrumentami, w ogóle mi się tam podobało... Człowiek jakiś taki inny jest w takim miejscu.

Młodzież bardzo wysoko oceniła także miejsce, w którym został zorganizowany wyjazd. Przez pięć dni próby do spektaklu odbywały się nad Zalewem Zegrzyńskim w Ośrodku GEOVITA w Jadwisinie. Piękna pogoda, przyroda, woda, a do tego dobre jedzenie i czyste pokoje.

JUSTYNA GALAS
OPIEKUN MŁODZIEŻY

Uczestnicy byli bardzo zadowoleni, a może nawet zaryzykowałabym stwierdzenie, że byli szczęśliwi. Wielu z nich nie ma takiego doświadczenia, że można gdzieś wyjechać, fajnie spędzić czas na świeżym powietrzu, nauczyć się czegoś. Myślę, że ten czas był dla nich wyjątkowym i bardzo pozytywnym doświadczeniem. Jestem też przekonana, że ten wyjazd był kluczowy dla przygotowania spektaklu. Nie udało się tego zrobić, gdyby nie codziennie, intensywne próby odbywające się w fajnych okolicznościach.

Przedstawienia

Spektakle były prezentowane publiczności 4 razy:

- próba generalna - MDK Łazienkowska (21 czerwca 2022)
- pokaz przedpremierowy - Teatr Ochoty (22 czerwca 2022)
- premiera - Teatr Lalka (23 czerwca 2022)
- pokaz uliczny - Ogrody Żąbkowska (4 lipca 2022)

Łącznie we wszystkich wystawieniach wzięło udział 395 osób (szacunków dokonano na podstawie zajętości miejsc na widowni).

W wydarzeniach wzięli także udział goście specjalni. Na premierę przyjechała Anna Trzeciakowska-Przedpełska, Powstańczyni Warszawska, która po obejrzeniu spektaklu postanowiła pojawić się również na kolejnym wystawieniu, które odbyło się przy ulicy Żąbkowskiej. Uliczny spektakl obejrzała również dr Hanna Machińska, Zastępczyni Rzecznika Praw Obywatelskich.

Obecność gości wywarła duże wrażenie na młodzieży.

UCZESTNIK K.

Podszedłem do pani Anny i podziękowałem jej za to wszystko, za Powstanie Warszawskie, za bohaterstwo. Powiedziałem, że może w moim domu nie było dobrze i wiele rzeczy nigdy nie powinno się wydarzyć, to rodzice wpoili we mnie szacunek do bohaterów. Byłem bardzo wzruszony, że doszło do tego spotkania, a kiedy okazało się, że pani Anna postanowiła przyjść do nas jeszcze raz, serio! To było coś!

Odbiór wydarzeń był bardzo pozytywny. Wiele osób na widowni doświadczyło prawdziwych wzruszeń, niektórzy nie mogli uwierzyć, że na scenie oglądali młodzież w kryzysie bezdomności, a nie prawdziwych artystów.

JUSTYNA GALAS
OPIEKUN MŁODZIEŻY

Na jednym ze spektakli była moja znajoma i po obejrzeniu mówiła mi: "Zaczęło się, wychodzą aktorzy, pełna profeska, a ja cały czas zastanawiam się - kiedy wreszcie pojawi się młodzież!".

Spektakl był opowieścią o Warszawie - o pięknych i podniosłych momentach naszej historii, ale również o codzienności i warszawskich grzeszkach. Całość opowiedziana z uwzględnieniem kultury ulicznej. Na scenie pojawili się złodzieje, żebracy, Żydówka z dzieckiem, diva, szaleniec, zakonnica. W sztuce wykorzystano teksty Juliana Tuwima, Antoniego Słonimskiego, piosenki Grzesiuła.

UCZESTNIK K.

Jeden tekst napisał ja. Przypadkiem, podczas próby, na której przygotowywałem się do wykonania piosenki "Nie masz cwaniaka nad warszawiaka" zacząłem rapować moje własne słowa, tekst oddający cześć uczestnikom Powstania Warszawskiego. Zuza i Małgosia od razu to podchwyciły i miałem możliwość wykonania własnego utworu.

Zmiana

Jak wynika z doświadczenia Fundacji po DRUGIE, projekty artystyczne realizowane z udziałem młodzieży, stanowią ogromne wyzwanie.

JUSTYNA GALAS
OPIEKUN MŁODZIEŻY

Projekt Warszawiak był drugim takim działaniem, w którym uczestniczyłam. Za każdym razem efekt jaki udało się osiągnąć na scenie był niewiarygodny. Młodzież jest po prostu w takich sytuacjach absolutnie fenomenalna i potrafi stanąć na wysokości zadania, niemniej ogromnym problemem jest to, że nasza młodzież nie potrafi skupić się na kilku działaniach jednocześnie i w związku z udziałem w projekcie, zaniedbuje sprawy codzienne.

Wśród uczestników, którzy wystąpili na scenie była jedna osoba, która w czasie realizacji projektu podeszła do matury i zdała egzamin dojrzałości i 4 osoby, które podczas pracy nad spektaklem utrzymywały pracę zawodową. Pozostali uczestnicy nie pracowali, odłożyli na potem inne, ważne zaplanowane wcześniej działania - np. terapię.

AGNIESZKA ZIELIŃSKA

Największą korzyść, w pierwszej kolejności, widzę dla uczestników projektu, którzy mieli szansę dotknąć działań artystycznych w praktyce, otworzyć się na nowe doświadczenia, wyjść ze swojej strefy komfortu, odkryć swoje mocne i słabe strony, nauczyć się zasad współpracy i funkcjonowania w stworzonym na potrzeby projektu zespole teatralnym.

W rozmowach z osobami odpowiedzialnymi za realizację projektu za każdym razem pojawia się stwierdzenie, że jednym z ważniejszych osiągnięć - poza wymiarem artystycznym spektaklu - było zbudowanie zespołu, w którym każdy jest ważnym ogniwem i który działa dzięki wzajemnej współpracy.

UCZESTNICZKA A.

Przez dłuższy czas, bo to było parę miesięcy, widywaliśmy się praktycznie codziennie i każdy z nas w jakimś sensie zmagał się z różnymi wyzwaniami związanymi ze spektaklem. Niektórzy odczuwali silną treść, inni trochę się wstydzieli, jeszcze inni nie byli pewni czy dobrze wypadają. I tu bardzo ważne było dla nas, że się wspieramy w tym i że jesteśmy w tym razem.

Jak wynika z wypowiedzi uczestników dla nich projekt był zadaniem zespołowym.

UCZESTNIK P.

Tu wszystko musiało grać ze sobą. Każdy element był istotny. Jak ktoś nagle zapomniał tekstu, to trzeba było mu pomóc i na przykład przejąć jego kwestię. Uczyliśmy się tego podczas prób. Nasz spektakl musiał trzymać rytm.

Odnosząc się do zmian, które zaobserwowane zostały wśród uczestników możemy wskazać następujące dobre i słabe strony. Wskazane zostały na podstawie przeprowadzonych wywiadów z uczestnikami i kadrą projektu.

Plusy

- zgrany zespół i dobra współpraca między uczestnikami
- odpowiedzialność za wspólne tworzenie projektu - punktualność, koncentracja, obecność
- zdobycie nowych umiejętności - np. poprawa dykcji, umiejętność mówienia ze sceny
- wzrost wiedzy o Warszawie, jej historii, różnorodności
- poniesienie poczucia własnej wartości i poczucia sprawstwa - "realizuję coś od początku do końca"
- rozbudzenie ambicji i pasji
- nabywanie umiejętności spędzania konstruktywnie czasu wolnego
- zwiększenie poczucia podmiotowości
- zwiększenie świadomości i potrzeby uczestnictwa w kulturze

Minusy

- koncentracja całych wysiłków życiowych uczestników tylko na realizowanym projekcie skutkująca zaległościami i zaniedbaniami w innych działaniach
- szybko gasnący zapal uczestników - po ostatnim wystawieniu dużo mówili o chęci kontynuacji zadania i dalszych pokazach, ale w krótkim czasie każdy zaczął iść już własną drogą
- trudność w przełożeniu zdobytych umiejętności do codziennego życia - młodzież skupiła się na kwestiach bezpośrednio związanych z działaniem artystycznym i nie dostrzegła, że nabyte umiejętności mogą przełożyć się na jej funkcjonowanie w szerszym kontekście

Tu warto dodać, że podobne obserwacje dotyczyły innych, wcześniej realizowanych z młodzieżą projektów artystycznych i w długofalowej perspektywie dopiero można było dostrzec głębsze i bardziej praktyczne zmiany, które dzięki udziałowi w projektach zaistniały wśród młodzieży.

- aż 5 uczestników zadania powróciło do wcześniejszego stylu życia, co oczywiście nie musi oznaczać, że nie wejdą ponownie na ścieżkę wsparcia

Liczby

W ramach zadania zrealizowano:

- 12 spotkań warsztatowych (po 3 godziny każde) – razem: 36 godzin zajęć
- 3 spotkania z warszawianistą (po 3 godziny każde) – razem: 9 godzin
- 1 scenariusz spektaklu
- 1 wyjazd edukacyjny (praca nad spektaklem)
- 4 wystawienia spektaklu i 4 debaty
- 1 film (rejestracja spektaklu)
- 1 ewaluacja zadania

W zadaniu uczestniczyły osoby zaliczające się do grup z ograniczonym dostępem do kultury oraz społeczność warszawska.

Zadanie umożliwiło młodzieży z doświadczeniem bezdomności włączenie do tworzenia oferty kulturalnej stolicy. Dla odbiorców było okazją do poznania problemu bezdomności, nierzadko odkrycia, że bezdomność może mieć twarz młodego człowieka.

